

RAADSINFORMATIEBRIEF

VAN HET COLLEGE VAN B&W

VOOR de gemeenteraad

CC

DATUM 23 juni 2026

ONDERWERP Financieel beeld sociaal domein en ingezette maatregelen

Beste meneer, mevrouw,

Inleiding

Het sociaal domein vormt met een jaarlijkse uitgave van circa €83 miljoen een van de grootste onderdelen van de gemeentelijke begroting. Dit bedrag beslaat ruim 40% van de totale begroting van de gemeente. De komende jaren laat de meerjarenraming een daling van de lasten zien naar circa €78 miljoen in 2029. Deze geraamde daling van ongeveer €5 miljoen hangt samen met een combinatie van maatregelen met inverdieneffecten, lokale en regionale verandermaatregelen, technische mutaties en het wegvallen van tijdelijke middelen.

Deze raadsinformatiebrief biedt geen nieuwe financiële besluitvorming en is ook geen vervanging van de P&C-documenten. De feitelijke financiële onderbouwing staat in de jaarrekening, de eerste tussentijdse rapportage en de kadernota. Met deze brief geven wij de raad aanvullende context bij het financiële beeld van het sociaal domein en bij de technische vragen die hierover zijn gesteld. De vragen over de verschillende P&C-documenten raken namelijk sterk aan elkaar en vertellen gezamenlijk één verhaal: we sturen actief op een houdbaar sociaal domein, maar de financiële ontwikkeling blijft afhankelijk van factoren die niet volledig lokaal maakbaar zijn.

Financieel beeld sociaal domein

Het sociaal domein omvat de wettelijke taken op het gebied van jeugdhulp, Wmo, Werk & Inkomen en preventie. In de meerjarenraming loopt het begrote bedrag af van circa €83 miljoen in 2026 naar circa €78 miljoen in 2029. De afname is niet gelijk verdeeld over de onderdelen van het sociaal domein. Een deel komt voor rekening van jeugdhulp, een deel van de Wmo en een deel van het preventieve domein. Binnen het domein Werk & Inkomen is de ontwikkeling relatief beperkt. De lichte daling hangt met name samen met een afname van de lasten binnen arbeidsparticipatie en Wsw, onder andere als gevolg van uitstroom bij beschut werk en de sociale werkvoorziening.

Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	€ -15.390	€ -14.986	€ -14.139	€ -14.138
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	€ -4.163	€ -3.860	€ -3.510	€ -3.510
Werk en Inkomen	€ -24.738	€ -24.682	€ -24.536	€ -24.374
Wmo	€ -15.489	€ -15.142	€ -14.982	€ -14.969
Jeugd	€ -23.237	€ -22.345	€ -21.494	€ -21.481
Totaal lasten	€ -83.017	€ -81.015	€ -78.661	€ -78.472

De bedragen in de meerjarenraming zijn daarbij geen vaststaand eindbeeld. De lasten in het sociaal domein worden jaarlijks beïnvloed door indexatie, loon- en prijsontwikkelingen, landelijke beleidswijzigingen, extra taken, vertraging in wetgeving en ontwikkelingen in de zorgvraag. Dat betekent dat het bedrag van €78 miljoen in 2029 vooral moet worden gelezen als de huidige financiële raming op basis van de nu bekende uitgangspunten. Het is geen garantie dat de werkelijke lasten in 2029 ook op dat niveau uitkomen.

1

Uitleg van de geraamde daling

De daling in de meerjarenraming moet in samenhang worden gelezen. Onderstaande tabel laat zien dat de daling niet veroorzaakt door één maatregel of één taakveld, maar door een combinatie van inhoudelijke maatregelen met inderdieneffecten, technische mutaties en het wegvallen van tijdelijke middelen.

Bedragen x € 1.000	Afname lasten
Inverdieneffecten Jeugd en Wmo tgv SSB voorstellen, Integrale toegang, Regionale activiteiten	€ -2.000
Invoer eigen bijdrage Jeugd vanaf 2028	€ -850
Wegvallen Transformatiemiddelen na 2027	€ -1.700
Totale mutatie tussen 2026 en 2029	€ -4.550

Een deel van de daling hangt samen met keuzes in de uitvoering en sturing van het sociaal domein. We versterken de toegang, zetten ondersteuning waar mogelijk dichterbij en lichter in, ontwikkelen meer collectieve en vrij toegankelijke voorzieningen en investeren in preventie. Daarnaast bevat de lastenontwikkeling ook technische en externe bijstellingen, zoals het wegvallen van tijdelijke

rijksmiddelen (Transformatiemiddelen als gevolg van het Integraal Zorgakkoord) en de financiële consequenties op de invoering van een eigen bijdrage op jeugdhulp. Deze mutaties zeggen niet altijd iets over de inhoudelijke ontwikkeling van de ondersteuning zelf, maar beïnvloeden wel het financiële beeld. De tabel maakt daarmee zichtbaar dat de geraamde daling deels voortkomt uit onze eigen veranderbeweging en deels uit bijstellingen die buiten de directe beleidsinhoud liggen. Juist die combinatie maakt de sturing op het sociaal domein complex. De komende jaren moet binnen het sociaal domein tegelijk worden gestuurd op de uitvoering van eerder besloten SSB-maatregelen, de versterking van toegang en sociale basis, regionale afspraken, maatregelen vanuit de Hervormingsagenda Jeugd en andere landelijke ontwikkelingen. Dat is een veelomvattende opgave, naast de uitvoering van het reguliere werk en de wettelijke ondersteuning aan inwoners.

Kostenontwikkeling jeugdhulp

In de eerste tussentijdse rapportage is bij jeugdhulp sprake van een financieel nadeel. Daarover zijn meerdere technische vragen gesteld. De kern is dat de stijging van de kosten niet door één oorzaak wordt verklaard, maar door een combinatie van prijsontwikkeling en feitelijk gebruik van zorg.

In de begroting was al rekening gehouden met stijgende tarieven als gevolg van indexatie en nieuwe contractafspraken. In de praktijk valt de tariefontwikkeling echter hoger uit dan vooraf geraamd. Dat hangt samen met bredere ontwikkelingen in de zorg, zoals loon- en prijsstijgingen, arbeidsmarktdruk en landelijke marktverhoudingen. Daarbij geldt dat de tarieven in onze regio historisch relatief laag lagen. De stap naar meer marktconforme tarieven valt daardoor groter uit.

Daarnaast is niet alleen het gemiddelde tarief van belang, maar ook welke vormen van jeugdhulp in de praktijk worden ingezet. Binnen één type jeugdhulp kunnen tarieven verschillen tussen aanbieders. In onze gemeente blijkt relatief vaker gebruik te worden gemaakt van aanbod met hogere tarieven. Daardoor valt de gemiddelde prijs per traject hoger uit dan vooraf geraamd. Dit effect is vooraf lastig precies te voorspellen, omdat het samenhangt met de zorgvraag, verwijzingen en de feitelijke inzet van ondersteuning in de praktijk.

Het beeld is dus niet dat enkel de regionale inkoop tot hogere kosten leidt. De regionale inkoop heeft wel invloed op de tarieven, maar staat niet los van landelijke ontwikkelingen en van de zorgmix in de praktijk.

Regionale samenwerking vergroot de gezamenlijke inkoopkracht, helpt om het zorgaanbod beschikbaar te houden en maakt het mogelijk om gezamenlijke kwaliteitseisen en contractafspraken te hanteren.

Tegelijkertijd blijft onze regio, ook gezamenlijk, relatief klein in het landelijke speelveld van zorgaanbieders. Regionale samenwerking kan landelijke loon- en prijsontwikkelingen en personeelstekorten niet volledig opvangen. Het verwachte schaalvoordeel van regionale samenwerking moet daarom niet worden gelezen als directe tariefverlaging.

Het zit ook in gezamenlijke expertise, minder kwetsbare uitvoering, betere contractafspraken, kwaliteitssturing en het gezamenlijk beschikbaar houden van specialistische jeugdhulp. Dat neemt niet weg dat de feitelijke kostenontwikkeling scherp gevolgd moet worden en dat bijsturing nodig blijft.

Maatregelen en inspanningen

Binnen het sociaal domein hebben we de afgelopen jaren diverse maatregelen genomen om de kostenontwikkeling te beheersen en het stelsel houdbaar te maken. Een deel van deze maatregelen is al in uitvoering. Een ander deel is nog in voorbereiding of wordt de komende periode verder uitgewerkt. De maatregelen richten zich vooral op de volgende lijnen.

- *Versterking van de toegang:* Dit jaar worden de lokale gebiedsgerichte teams gevormd, samen met onze maatschappelijke partners in het sociaal preventieteam. Met het invullen van de benodigde capaciteit, waaronder de integraal manager SPT en de gebiedsteamleiders, ontstaat de basis om deze teams daadwerkelijk in te richten. De lokale teams krijgen een belangrijke rol in toeleiding, triage en vroegtijdige ondersteuning. In samenhang met de doorontwikkeling van de gemeentelijke maatwerkteams draagt dit bij aan een scherpere beoordeling van zorgvragen en aan passende, doelmatige ondersteuning.
- *Normaliseren en collectiveren:* We ontwikkelen meer collectieve en vrij toegankelijke voorzieningen. De sociale basis wordt verder versterkt, zodat inwoners waar mogelijk eerder en laagdrempeliger ondersteuning kunnen krijgen. Daarbij gaat het niet om het onthouden van noodzakelijke zorg, maar om het bieden van passende ondersteuning op het juiste moment en op de juiste plek. Verordeningen worden aangepast om deze manier van werken te ondersteunen. Eind 2026 wordt een aangepaste verordening Jeugdhulp en Wmo aan de raad voorgelegd.
- *Preventie en sociale basis:* We blijven investeren in preventie en in de sociale basis. Voorbeelden zijn algemene voorzieningen en laagdrempelige alternatieven die in bepaalde situaties een passend alternatief kunnen zijn voor individuele maatwerkvoorzieningen, zoals een uitbreiding van het vrijwilligersvervoer in plaats van individueel vervoer (CVV) of een wasservice in plaats van huishoudelijke ondersteuning. Dit vraagt om een andere manier van kijken en werken: niet automatisch uitgaan van individuele zorg, maar eerst beoordelen wat passend, beschikbaar en verantwoord is.
- *Contractmanagement en tariefsturing:* We maken scherpere afspraken met aanbieders en ketenpartners over de inzet, duur en kosten van ondersteuning. Ook bij jeugdhulp sturen we scherper op het opnieuw beoordelen van indicaties, zodat ondersteuning niet automatisch wordt voortgezet wanneer de situatie van een jeugdige is veranderd. Daarnaast zetten we in op gerichtere sturing op verwijzingen, ook richting externe verwijzers, zodat beter wordt gekeken welke vorm van ondersteuning passend is.
- *Monitoring en datasturing:* Met de middelen die de raad heeft vrijgemaakt voor monitoring in het sociaal domein werken we aan beter inzicht in trends, gebruik en kostenontwikkeling. Dit doen we onder meer met ondersteuning van een extern bureau. Het doel is ontwikkelingen eerder zichtbaar te maken, zodat tijdig kan worden bijgestuurd. Juist omdat de financiële effecten van maatregelen niet altijd direct zichtbaar zijn, is goede monitoring noodzakelijk.

Eerste effecten en onzekerheden

De eerste effecten van de ingezette koers worden zichtbaar, maar het beeld verschilt per onderdeel.

- Binnen de Wmo zien we dat het volume sterker afneemt dan de prijsstijging. Dit resulteert in een structureel voordeel. Deze ontwikkeling sluit aan bij de ingezette veranderbeweging: de intake is versterkt, indicaties worden gericht gesteld en er wordt meer gekeken naar algemene voorzieningen en ondersteuning vanuit de sociale basis.
- Binnen de jeugdhulp is het beeld gemengder. Op onderdelen is sprake van stabilisatie of daling van het volume, maar de financiële effecten daarvan worden deels tenietgedaan door hogere tarieven en door het feit dat in de praktijk relatief vaker duurdere vormen van ondersteuning worden ingezet.

Met het addendum op het Integraal Beleidskader is de koers verder aangescherpt. Dat vraagt de komende jaren om consistent vasthouden aan wat eerder met de raad is vastgesteld: investeren in preventie, versterken van de toegang, beter sturen op verwijzingen en ondersteuning zo licht en dichtbij mogelijk organiseren waar dat verantwoord is. Deze eerste effecten bevestigen dat de ingezette koers relevant is, maar ook dat financiële effecten niet één-op-één of direct zichtbaar worden. De ontwikkeling van de lasten blijft afhankelijk van de zorgvraag, tarieven, verwijzingen en landelijke ontwikkelingen.

Tot slot

De kern is dat de gemeente actief stuurt op een houdbaar sociaal domein, maar dat de financiële ontwikkeling niet volledig maakbaar is. De geraamde daling vraagt daarom om vasthouden aan de ingezette koers, scherpe monitoring en realistische verwachtingen over het tempo waarin effecten zichtbaar worden. Via de P&C-cyclus houden wij de raad hierover op de hoogte.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard,
de secretaris,

de burgemeester,

J. Hennip

ir. J. Beenakker